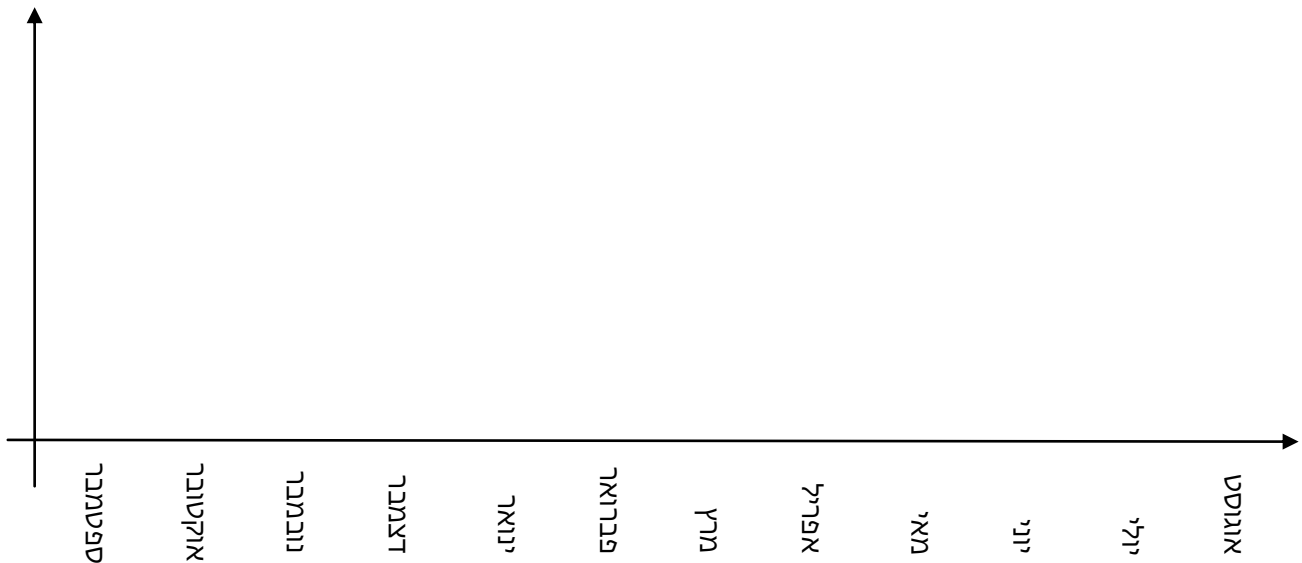

המבדיל בין חופש לחול

התנ"ך כר מה יפתה , מה קשטה , מה ארכה הדרך?
(שירי סוף הדרך , לאה גולדברג)

החופש הגדול – חופש מתהליך חינוכי או חלק ממנו?

"אם אנחנו לא עוסקים בנושאים שונים זמן רב, אנחנו שוכחים אותם. זה כמוכך אומר משהו גם על כך שהחופש הגדול הוא ארוך מדי. לפני מאתיים שנה ילדים היו צריכים לעזור להוריהם בעונת הקציר, וכך התקבעה החופשה הארוכה בקיץ למשך שנים רבות. היום אין בזה צורך. חופשות קצרות יותר של שבועיים-שלושה אינן גורמות לשכחה כזאת של החומר הנלמד".

האם האובדן מתרחש אצל כל התלמידים באותה מידה?
"לא, מבחני ההישגים מראים שילדים ממשפחות מעוטות יכולת או ממשפחות המשתייכות למיעוטים באותה חברה, נפגעות יותר. מדובר באובדן של שלושה חודשי לימוד בשנה, ולפיכך האובדן הכולל לתקופה של שש שנים יכול להגיע לשנה וחצי של לימוד".

ממה נובע הפער הזה?
"החופש הגדול פוגע בעיקר בחלשים כי אצל משפחות מבוססות יש מספיק גירויים גם בלי שיעורי בית ומטלות לחופש. הילדים נוסעים לטיולים, גם בחוץ לארץ, ונחשפים יותר לספרים ולמחשבים. החשיבה אצל ילדים אלה לא נרדמת בתקופת החופשה מבית הספר".

ד"ר אליעזר יריב
פסיכולוג חינוכי,
מרצה במכללת
גורדון לחינוך

ד"ר דור הררי
פסיכולוג חינוכי,
מרצה במכללת
סמינר הקיבוצים

"לחופשה יש בעיני חשיבות כערך. יש לה חשיבות התפתחותית, תפקודית, נפשית וקיומית. זה מתחיל מהשבת, שיש בה גם אידיאל סוציאלי של מנוחה, פנאי, עונג, זמן למחשבות ולעשייה שונה, שלא מתקיימת בהכרח בימי השבוע. אבל גם בחברת המבוגרים משהו השתבש בתפישת החופש. אני רואה לידי בבדיקה בבית המלון אדם בחופשה, יושב עם לאפ-טופ. משהו בתרבות שלנו מסרס את מושג החופש ואת זה אנחנו מעבירים גם לילדים. מטילים עליהם איזו עבודה וכך 'נכנסים להם מתחת לווריד' והורסים להם את החופש".

איזו פעילות של ילדים היית רוצה לראות בחופשה?

"בחופשה אני רוצה ללמד את הילד מהו חופש, וזה חשוב במיוחד בחברה תפקודית וחומרנית כמו שלנו, שבה החופש מאיים. יש לזה שורשים עמוקים: הורים דואגים שהילדים שלהם לא עושים משהו מועיל ומחפשים עבורם כל מיני תעסוקות שאמורות להביא תועלת. מבחינתי חופש הוא מרחב חינוכי חשוב. הוא מאפשר להתנסות בעצמאות, לפעול מתוך בחירה והעדפה מחוץ למסגרת בית הספר. החופש מהווה מרחב אחר, אלטרנטיבי, של עשייה ופעילות".